

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО КИТАЙСКИ ЕЗИК ЗА НИВО, ЕКВИВАЛЕНТНО НА НИВО В1

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Обучението по *китайски език* в първи гимназиален етап на средната образователна степен е насочено към овладяване на основни знания, умения и отношения, свързани с изграждането на комуникативни компетентности на ученика и с общуването.

Тази учебна програма е продължение на учебната програма за VIII клас по учебен план с интензивно изучаване на китайски език и е предназначена за обучение на ученици в IX и X клас за постигане в края на X клас на ниво HSK3, еквивалентно на ниво В1 по Общата европейска езикова рамка. Програмата е приложима и за ученици в XI и XII клас по учебен план с разширено изучаване на китайски език, които в края на XII клас се очаква да постигнат ниво, еквивалентно на ниво В1 по Общата европейска езикова рамка. Обучението по китайски език по учебен план с разширено изучаване на езика в X клас разширява и допълва компетентностите за ниво, еквивалентно на ниво В1.1. Програмата позволява гъвкаво прилагане на изискванията за постигане на описаното ниво на знания и умения по китайски език в съответствие с училищния учебен план. Тематичните области, езиковите средства, речевите и писмените дейности са съобразени с интересите, възрастта и опита на учениците.

В IX и X клас учениците следва да затвърдят и надградят изученото в етапа на интензивно обучение в VIII клас като овладеят нови езикови знания и умения за слушане, говорене, четене и писане, а също така и комуникативни умения, с които да могат да общуват в ежедневието. Програмата следва спираловидния принцип на повторемост и постепенно разширяване на знанията, уменията и компетентностите, отнасящ се както за всеки следващ клас, така и за целия етап на обучение. Настоящата учебна програма осигурява връзка с обучението и по другите предмети, включени в учебния план, за да се гарантира хармония в овладяването на знанията и уменията, допринасящи за цялостното развитие на ученика.

Очакваните резултати по четирите умения – слушане, четене, говорене и писане, се основават на Приложение № 2 към чл. 6, ал. 1, т. 2 от Наредба № 5/ 30.11.2015 г. за общообразователната подготовка, както и на утвърдените стандарти и програми за покриване на международните нива за владеене на китайски език – HSK (Hanyu shuiping kaoshi).

В референтната рамка, издадена от Централата на Институт „Конфуций“/Ханбан, фигурира следното приравняване на нивата на HSK към Общата референтна европейска езикова рамка (ОЕЕР):

РЕФЕРЕНТНИ РАВНИЩА НА УСВОЯВАНЕ		
ЛЕКСИКА (в брой думи)	РЕФЕРЕНТНИ НИВА ПО HSK	РЕФЕРЕНТНИ НИВА ПО ОЕЕР
150	Ниво 1	A1
300	Ниво 2	A2
600	Ниво 3	B1
1200	Ниво 4	B2

2500	Ниво 5	C1
над 5000	Ниво 6	C2

Богатството в лексикално отношение на китайски език диктува **различен подход към преподаването на езиковите умения говорене и слушане, и на езиковите умения четене и писане**. В настоящата учебна програма е залегнало разбирането за **нуждата от натрупване на голям обем лексикални единици и развиването на говорни умения паралелно с усвояването йероглифи** (четене и писане).

Настоящата учебна програма завършва етапа на усвояване на базовата граматика и представянето на различни аспекти от културата и традициите на Китай, като история, митология, география и туризъм, философия, изкуства, празници, китайска храна и др. В IX клас се набляга на обогатяване на темите от ежедневието, в граматичен аспект се затвърждава изученият материал, като се разширяват познанията за сравнителните конструкции, страдателния залог, изнесеното допълнение, конструкциите за съставяне на сложни изречения и т. н. В X клас учебното съдържание основно е свързано с глаголните конструкции и усвояването на видовете следсказуемни обстоятелствени пояснения (глаголни модификатори за резултат и направление на действието). Овладяват се всички глаголни времена, образувани с помощта на частици или граматични структури. Лексикалният обем общо предвижда активно усвояване на базовите 617 йероглифа (ок. 600 думи) заедно с допълнителна йероглифика и лексика. До края на този етап учениците следва да владеят цялата фонетична система на езика и всички смислоносещи ключове; базовия граматичен пласт със специфичните конструкции и словоред, да съставят сложни изречения, да владеят добре специфичните глаголи със следсказуемни обстоятелствени пояснения. Да ползват активно 617-те йероглифа, заложи в ниво 3, заедно с най-малко още толкова йероглифи пасивно владее (да умеят да разчитат и да превеждат с основни значения на български език, без непременно да могат да възпроизведат по памет изписването при диктовка). Да разбират и говорят добре по всички изучени теми.

Принципите на организация на интензивното чуждоезиково обучение произтичат от разглеждането на езика като глобално явление, обхващащо всички видове комуникация в обществото и от обстоятелството, че **усвояването на чуждия език протича в условия на взаимодействие между родния и чуждия език**.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО

Таблица с декомпозирани стандарти

СЛУШАНЕ	ЧЕТЕНЕ	ГОВОРЕНЕ	ПИСАНЕ
<p><u>Ученикът може:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> да разбира общо съдържанието и да извлича най-същественото в кратки 	<p><u>Ученикът може:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> да разбира общо съдържанието и да извлича основната информация от 	<p><u>Ученикът може:</u></p> <p>При диалогична реч</p> <ul style="list-style-type: none"> да общува във всекидневни ситуации, които изискват пряк 	<p><u>Ученикът може:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> да формулира кратки съобщения и бележки по зададена тема;

<p>послания, обяви, съобщения, произнесени с ясна дикция и нормално темпо на речта, стандартно произношение и характерна за езика интонация;</p> <ul style="list-style-type: none"> • да разбира често употребявана лексика и изрази по познати теми; • да проследява кратък разговор между носители на езика, като идентифицира лицата, темата на разговора, изразените мнения и чувства; • да разбира общата информация в ограничени по обем, несложни текстове; • да разбира основното от информацията от средствата за масово осведомяване, според личните си интереси; • да разбира конкретни подробности, които носят важна информация в ограничени по обем, несложни текстове; • да използва компенсаторни стратегии. 	<p>ограничени по обем текстове по познати теми, написани на стандартен език и включващи позната лексика и изучавани граматични структури, като при необходимост ги препрочита;</p> <ul style="list-style-type: none"> • да се ориентира и да открива необходимата полезна информация в • обяви, проспекти, реклами, менюта, • разписания, указания и др.; • да разбира кратки лични писма, покани и електронни съобщения, като определя изразените в тях намерения и чувства; • да разбира конкретни подробности от несложни текстове, съобщения, указания и информация; • да използва компенсаторни стратегии. 	<p>обмен на информация по познати теми;</p> <ul style="list-style-type: none"> • да установява контакт при изпълнението на лесни и обичайни задачи и дейности; • да участва в разговор, дори и да не разбира изцяло всичко, разчитайки на помощта на събеседника; • да говори по познати теми граматически коректно и сравнително гладко, макар и бавно, с паузи, с произношение и интонация, ненарушаващи разбирането; • да използва компенсаторни стратегии. <p>При монологична реч</p> <ul style="list-style-type: none"> • да прави кратко описание по познати теми; • да разказва за себе си, за настоящата си и предходна дейности, както и за бъдещи планове и намерения; • да изразява накратко лична преценка или мнение по позната тема; • да говори сравнително гладко, макар и бавно, с паузи, с произношение и интонация, ненарушаващи разбирането, граматически коректно; • да използва компенсаторни стратегии. 	<ul style="list-style-type: none"> • да попълва формуляр с подробни лични данни; • да води обикновена лична кореспонденция, да пише писмо или електронно писмо, кратко съобщение, с цел покана или молба, извинение, отказ, благодарност, използвайки несложни изрази и връзки; • да довършва текст по дадени начало и/или край; • да съставя текст по опорен материал (картини, снимки, реклами и др.) и по опорни точки; • да описва накратко събитие от личния си житейски опит; • да пише кратък текст с изразена лична преценка; • да съобразява вида, структурата и съдържанието на текста с поставената задача; • да употребява сравнително разнообразна и уместна лексика и да се съобразява с изучените граматични и правописни норми.
--	---	--	---

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Тематични области	Очаквани резултати (компетентности по четирите основни умения: слушане, четене, говорене и писане)	Нови знания
<p>Учениците трябва да притежават езикови знания и умения по следните теми, ориентирани основно към китайските реалии, като могат да ги използват адекватно в учебна обстановка и при реално общуване.</p> <p>I. Аз и другите</p> <ul style="list-style-type: none"> • Аз и моят свят (семейство, училищна среда) • Междудличностни отношения (чувства, емоции) • Свободно време (слушане на музика, фотография, излети и др.); • Семейни празници (празнуване на рожден ден, отбелязване на други празници); • Родителски задължения (кръщаване на децата, водене и вземане от училище, разказване на приказки); • Социална среда и ценностна система (начини на общуване – реално и виртуално общуване, речеви етикет) 	<p>Слушане Учениците могат:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да разбират диалог (6-8 реплики) по изучените теми, със скорост не по-ниска от 110 срички в минута; • да разбират текст от 250-350 йероглифа, по теми от изучения материал, при скорост не по-ниска от 110 срички в минута, съдържащ не повече от 2% непознати неключови думи (за значенията на които учениците могат да се досетят от контекста, или незнанието на които не пречи за разбирането на текста като цяло); • да слушат целенасочено, като в зависимост от поставената задача; • да улавят максимален брой детайли от прослушания материал; 	<p>Учениците трябва да усвоят нови езикови знания и умения по следните аспекти:</p> <p>Фонетика: Специфична интонация при различни емоции – радост, гняв, объркване, досада, благодарност и др.</p> <p>Лексика:</p> <ul style="list-style-type: none"> • всички думи от нива HSK 1-3 (ок. 600); • най-честотните значения и употреби на всички думи по задължителните тематични направления (общо ок. 2000 думи). <p>Йероглифика:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да изписват всички черти на йероглифите с правилен черторед и правилно разпределяне в квадрата; • да владеят всички смислоносещи ключове на KE (ок. 214); • да владеят активно 617те йероглифа, заложиени в ниво HSK3; • да владеят пасивно още най-малко 600 йероглифа. <p>Фразеологизми:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да владеят не по-малко от 30 от най-често срещаните фразеологизми от типа 成语 (напр. 无论如何, 愚公移山, 走马看花, 亡羊补牢, като може да се избира и между 50-те най-честотни: 1. 安然无恙; 2. 拔苗助长; 3. 跋山涉水; 4. 百看不厌; 5. 班门弄斧; 6. 搬弄是非; 8. 变幻莫测; 9. 别具匠心; 10. 不耻下问; 11. 不可救药; 12. 不可思议; 13. 不期而遇; 14. 不屈不挠; 15. 不速之客; 16. 不屑置辩; 17. 不言而喻; 18. 不约而同; 19. 不折不扣; 20. 层峦叠嶂; 21. 畅所欲言; 22. 车水马龙; 23. 称心如意; 24. 承

<p>II. Светът около мен</p> <ul style="list-style-type: none"> • Моето родно място – минало, настояще, бъдеще, забележителни личности • Моите мечти и представи за бъдещето (образование, професия, дом, семейство) • Наука и научни постижения (известни учени и техният принос, иновационни технологии) <p>III. Всекидневие</p> <ul style="list-style-type: none"> • Облекло и мода (модни предпочитания и тенденции) • Кулинарно многообразие • Интереси, увлечения (музика, книги, кино, спорт) • Изкуство (емблематични представители на изкуството и културата и техни произведения) <p>IV. Здраве и здравословен начин на живот</p> <ul style="list-style-type: none"> • Здравословно хранене. Физическа активност и здраве • Здравословни навици и поведение • Човешко тяло – вътрешни органи, части на тялото, части на главата 	<ul style="list-style-type: none"> • да улавят главната идея и общото съдържание от прослушания материал; • да улавят избирателно само определени детайли. <p>Говорене Учениците могат:</p> <p>При монологична реч:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да изговарят всички китайски срички, като правилно произнасят и редуват тоновете (ок. 110-130 срички в минута); • да преразказват на китайски кратко и най-общо съдържанието на прослушан текст по изучени теми с дължина 150-200 йероглифа; • да съставят без подготовка изрази и недълги пасажии от монологична реч, в която се съдържат и отделни сравнително сложни граматични конструкции. • да описват, с или без насочващи въпроси, тематична картинка или серия от картинки, разкриващи една тема; <p>При диалогична реч:</p>	<p>前启后; 25. 惩恶扬善; 26. 触景生情; 27. 唇亡齿寒; 28. 春华秋实; 29. 当之无愧; 30. 道听途说; 31. 滴水穿石; 32. 断壁残垣; 33. 风调雨顺; 34. 峰回路转; 35. 赴汤蹈火; 36. 高屋建瓴; 37. 各持己见; 38. 各得其所; 39. 各行其是; 40. 根深蒂固; 41. 功亏一篑; 42. 功败垂成; 43. 骇人听闻; 44. 厚此薄彼; 45. 焕然一新; 46. 豁然开朗; 47. 鸡犬相闻; 48. 记忆犹新; 49. 家喻户晓 и др.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • да владеят не по-малко от 10 поговорки 俗语: (например: 1. 闻名不如见面; 2. 有志不在年高; 3. 有情人终成眷属; 4. 有钱难买老来瘦; 5. 有利必有弊; 6. 十年河东, 十年河西; 7. 一手交钱, 一手交货; 8. 衣衫不容二虎; 9. 一人拼命, 万夫莫当; 10. 一人传虚, 万人传实; 11. 一回生, 两回熟; 12. 一分钱一分货; 13. 一个锅里做不出两样饭; 14. 无风不起浪; 15. 无功不受禄; 16. 物以类聚, 人以群分; 17. 物以稀为贵; 18. 县官不如现管; 19. 兔子不吃窝边草; 20. 万事开头难 и др.) • да владеят не по-малко от 10 пословици 谚语: (например: 1. 青山长在, 细水长流; 2. 一波未平, 一波又起; 3. 刀不磨会生锈, 人不学会落后; 4. 有理走遍天下, 无理寸步难行; 5. 有志者立长志, 无志者常立志; 6. 认理不认人, 帮理不帮亲; 7. 人正不怕影子歪; 8. 隔行如隔山, 隔行不隔理; 9. 鼓不敲不响, 理不辩不明; 10. 有志不在年高, 无志空长百岁; 11. 纸包不住火; 12. 一夜不宿, 十夜不足; 13. 一有百有, 一穷百穷; 14. 有则改之, 无则加勉; 15. 衣不如新, 人不如故; 16. 不怕不识货, 就怕货比货; 17. 有福同享, 有难同当; 18. 有借有还, 再借不难; 19. 一场春雨一场暖, 一场秋雨一场寒; 20. 用人不疑, 疑人不用 и др.) • да владеят не по-малко от 10 устойчиви изрази от типа 惯用语: (например: 1. 安乐窝; 2. 马大哈; 3. 白日梦; 4. 绊脚石; 5. 守财奴; 6. 口头禅; 7. 背黑锅; 8. 闭门羹; 9. 变色龙; 10. 炒鱿鱼; 11. 吃醋; 12. 吃小灶; 13. 吃鸭蛋; 14. 穿小鞋; 15. 单相思; 16. 顶梁柱; 17. 定心丸; 18. 东道主; 19. 恶作剧; 20. 拍马屁; и др.) • да владеят стандартни пожелания, използвани при писмена и устна комуникация, при тост и поздрав на домакини: 1. 万事如意! 2. 年年有余! 3. 祝你学习进步! 4. 祝你学业有成! 5. 祝你工作顺利! 6. 祝你步步高升! 7. 祝你身体健康! 8. 祝你万寿无疆! 9. 祝你事业有成! 10. 祝你仕
---	---	---

<ul style="list-style-type: none"> • Лечение (посещение при лекар, видове отделения в болница, медицински преглед, основни симптоми, грижа за болен човек, основни лекарства и др.) • Болести (висока температура, настинка, зъбобол и др.) • Грижа за здравето • Основни методи на диагностициране в китайската медицина (моксибуция, акупунктура и др.) <p>V. Природа и екология</p> <ul style="list-style-type: none"> • Природни чудеса и забележителности • Диви животни • Екотуризм – защитени природни обекти. Екологични организации и инициативи <p>VI. Моята родина и светът</p> <ul style="list-style-type: none"> • Аз – гражданин на Европа и света • Пътуване, ваканция, туризм (планиране, впечатления и преживявания, подготовка за пътуване (резервация, закупуване на билет, приготвяне на багаж, вадене на виза и др.), заминаване и пристигане (викане на такси, чекиране на багаж, бординг), видове влакове и вагони, пътуване 	<ul style="list-style-type: none"> • да поставят правилно ударението в състава на думата и фразовото ударение; • да вземат спонтанно участие в учебния процес като задават въпроси, изказват кратки мнения; • да провеждат спонтанно и без затруднение разговор по теми от ежедневието и бита, училищния живот и в изучените комуникативни ситуации; <p>Четене Учениците могат:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да четат наум адаптирани текстове от 300-400 йероглифа, без нови думи и конструкции, по изучените теми, със скорост не по-ниска 90-110 йероглифа в минута, като разбират над 90% от съдържанието; • да четат наум сравнително прости оригинални текстове по изучените теми, съдържащи не повече от 2% непознати неключови думи, със скорост не по-ниска от 90-110 йероглифа в минута, 	<p>途顺利! 11. 祝你兴旺发达! 12. 祝你青春永驻! 13. 祝你永远年轻漂亮! 14. 祝你家庭美满! 15. 祝你儿女安康! 16. 祝你心情愉快! 17. 祝你一切顺利! 18. 新春快乐! 19. 新年大吉! 20. 圣诞节快乐! и др.</p> <p>Граматика: Местоимения:</p> <ul style="list-style-type: none"> -) Лични: 我, 你, 他, 她, 我们, 你们, 他们, 她们, 您, 它, 它们, 大家, 自己, 别人, 自己 -) Показателни: 这 (这儿), 那 (那儿), 每, 这么, 那么, 其他 -) Въпросителни: 谁, 哪, 哪儿, 什么, 多少, 几, 怎么, 怎么样, 为什么, 什么时候儿, 什么地方 и др. <p>Числителни:</p> <ul style="list-style-type: none"> -) Редни и бройни; -) Време: час, дата, ден от седмицата; -) За възраст; -) Парични единици; -) Телефонни номера, сигнатурни номера (четене на 一 yāo); -) Приблизителни стойности; <p>Класификатори (мерни единици):</p> <ul style="list-style-type: none"> -) Стандартни (международни и традиционни китайски): Мерни единици за тежест, обем, дължина и др. -) Собствени мерни единици за съществителни; употреба след 哪/那/这/几; -) Глаголни класификатори; употреба с 每 (每次); <p>Наречия:</p> <ul style="list-style-type: none"> -) Отрицателни и утвърдителни: 不, 不用 (甬), 没, 别, 一定, 必须 и др.; -) Качествени наречия във функция на предсказуемо обстоятелствено пояснение за количество и степен: 很, 太, 非常, 越, 越来越, 特别,
--	--	---

<p>с градски и междуградски транспорт</p> <ul style="list-style-type: none"> • Регионални празници и традиции, национални характеристики (култура на имената, представяне на градовете и др.), топоними: напр. Жълтата река, Чънду, Тайшан и др., фонетика и писменост (познаване на често срещани фразеологизми и др.) • Приносът на моята родина в световното културно-историческо наследство <p>VII. Общуване:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Емоции (харесване, радост, щастие, тъга, омраза и др.) • Отношение (съгласие, несъгласие, доволен съм и др.) • Комуникация (водене на разговор, покана, уговаряне на среща, напомняне и др.) • Речев етикет (поздрав, етикет, типични обръщения, китайска любезност и др.) <p>VIII. Климат и време:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Климатични условия (температури по Целзий и по Фаренхайт, условия: слънчево, мъгливо, ветровито, безоблачно и др.) 	<p>като разбират над 80% от съдържанието;</p> <ul style="list-style-type: none"> • да се ориентират в съдържанието на недълги (до 300 йероглифа) оригинални публицистични и научно-популярни текстове по изучените теми; • да разбират общото съдържание на различни по жанр оригинални недълги делови текстове, като бележки, обяви, кореспонденция, рекламни плакати; • да се справят сравнително успешно с трудностите при четене на оригинални текстове, съдържащи над 3% непознати неключови думи, като се ориентират за значенията им по контекста, вадят избирателно информация, разбират общия смисъл на текста. <p>Писане Учениците могат:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да пишат йероглифи сравнително естествено и калиграфски правилно, с познаване на структурните 	<p>多么, 十分, 总; във функция на следсказуемно обстоятелствено пояснение: 极了;</p> <ul style="list-style-type: none"> -) Сравнителна степен: прилагателно + 一点儿; -) Превъзходна степен: 最 + прилагателно; -) Обобщителни: 都, 一起, 一共, 只, 也, 全部, 总共, 什么都 (不), 哪儿都 (不), 什么地方都 (不), 怎么也 (不) и др. -) Относителни наречия в конструкция: 什么 ... .. 什么 (каквото... такова...); 哪儿 ... .. 哪儿 (където ... там), 什么地方 ... .. 什么地方 (където ... там), 怎么 ... .. 怎么 (както ... така), 谁 ... .. 谁 (който ... той), 什么时候 ... .. 什么时候 (когато ... тогава) и др.; -) Обобщителни наречия: 谁都 (不), 什么地方都 (不), 哪儿都 (不), 什么都 (不), 什么时候儿都 (不) и др.; -) Наречия/думи за време: 已经, 就, 才, 以前, 以后, 先, 马上, 一直, 刚刚, 刚, 正, 正在, 就要; 年 (千年, 去年, 今年, 明年, 后年), 月 (上上个月, 上个月, 这个月, 下个月, 下下个月), 星期/礼拜/周 (上上个星期, 上个星期, 这个星期, 下个星期, 下下个星期), 天 (前天, 昨天, 今天, 明天, 后天) и др. -) Наречия за начин: 忽然, 突然 и др. -) Модални наречия: 也, 还, 真, 终于, 其实, 当然, 难道, 简直, 大概 и др. -) Наречия за честотност: 再, 又, 经常, 总是, 经常, 有时(候), 不常, 很少, 从(来)不, 一次, 两次, 几次 и др. <p>Съюзи и съюзни конструкции: 和, 与, 可是/但是, 因为..... 所以... .., 不但 ... .. 而且, 虽然 ... .. 但是/就, 然后, 最后, 如果, 要是, 一边 ... .. 一边, 又 ... .. 又, 或者, 还是, 跟, 同, 而, 像, 如, 一般, 于是, 却, 只是, 不过, 至于, 这么, 那么, 原来, 由于, 只要... .. 就, 不如, 并, 不管, 为了, 关于</p> <p>Предлози: 在, 从, 到, 对, 向, 比, 离, 跟, 为, 除了....以外</p>
---	---	---

<ul style="list-style-type: none"> Усещане (горещо, студено и др.) <p>IX. Спорт:</p> <ul style="list-style-type: none"> Участие в състезание Зрител в състезание <p>X. Информация за предмети и ситуации:</p> <ul style="list-style-type: none"> Числа и количества от всякакъв вид (номер, сума, количество и др.) Наименования на различните предмети (лични принадлежности, мебели, дрехи и др.) Отличителни черти и форма на предметите (притежание, хубав/лош, къс/дълъг) <p>XI. Информация за време и местонахождение:</p> <ul style="list-style-type: none"> Точно време (четвърт час, половина и др.) Изразяване на периоди от време; Местоположение (хотел, супермаркет, тоалетна) Описание на местности и околна среда (роден град, парк, непознато място и др.) Моята родина и светът: Езици, страни, народи; Културни и исторически забележителности в България и Китай; 	<p>елементи на сложните йероглифи;</p> <ul style="list-style-type: none"> да записват под диктовка с йероглифи изречения, а също и сравнително дълги текстове (над 200 йероглифа), съставени върху познат материал, със скорост не по-ниска от 15 йероглифа в минута, като допускат грешки в не повече от 10% от йероглифите; да съставят план към сравнително дълъг прослушан текст (над 200 йероглифа), като си водят записки едновременно с йероглифи, пин-ин и на български език, след което да възстановят и запишат с йероглифи съдържанието да пишат преразказ на прослушан текст по изучени теми с обем над 250 йероглифа да пишат съчинение с дължина до 200-250 йероглифа по изучени теми; темите следват тематичното разпределение, всеки учител има избора за формулировка на свои теми. <p>Примерни теми:</p> <ol style="list-style-type: none"> Учение и отдих 	<p>Модални глаголи: 会, 能, 可以, 要, 可能, 应该, 愿意, 想, 准备, 敢 и др.</p> <p>Частици (според китайската класификационна система):</p> <p>-) Структурни частици:</p> <p>(1) 的 我的电脑 “的” 字短语 书是哥哥的。/ 那个杯子是我的。/ 这件衣服是最便宜的。/ 我买了一些吃的。/ 那边打电话的是我丈夫。</p> <p>(2) 得 你做得对。 (3) 地 她高兴地笑了。</p> <p>-) Модални частици:</p> <p>了 她去医院了。 吗 他是经理吗? 呢 你在哪儿呢? 吧 现在快 10 点了吧? 嘛 这样做就是不对嘛!</p> <p>-) Аспектуални частици:</p> <p>(1) V + 着 във функция на деепричастие, минало и настояще продължително време: 她笑着说: “明天见。” 出租车在门前等着呢。</p> <p>(2) Всички употреби на 了</p> <p>(3) V + 过 образува сложни глаголни форми в преизказно наклонение в минало неопределено време: 我学过两年的汉语。</p> <p>Междуметия: 喂, 啊, 嘿, 哟, 哎哟, 哎呀, 啦, 吓 и др.</p> <p>Глаголи и глаголни конструкции:</p> <p>-) Удвояване на глаголи (你去问问他。这事得考虑考虑。)</p> <p>-) Следсказуемни обстоятелствени пояснения/ глаголни модификатори:</p>
--	---	--

<p>Популярни родни и китайски празници и традиции</p> <p>ХІІ. Обучение и работно място:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учене (работа с речник, писане на домашни и др.) • Изпити/контролни (преговор, резултати) • Учебни предмети (математика, история, физическо възпитание и др.) • Продължаване на обучението (специализация в чужбина) • Търсене на работа, подготовка за интервю; • Представяне на нов колега; • Ежедневни работни задължения; • Отиване на работа (закъснение, искане на отпуск или болничен); <p>ХІІІ. Интернет и информационни технологии;</p>	<p>2. Пътешествие до китайска забележителност</p> <p>3. Културата на хранене в Китай и България – прилики и разлики</p> <p>4. Моето семейство и др.</p>	<p>-) за обективна (не)възможност: 动词 + 不/得 + 了 (liǎo)</p> <p>-) за (не)възможност за преместване на тяло или предмет: 动词 + 不/得 + 动</p> <p>-) за (не)възможност за извършване на действието по независещи от извършителя причини: 动词 + 不/得 + 着 (zháo)</p> <p>-) за резултат: 动 + 得 + 结果补语/趋向补语</p> <p>-) за посока на движение, включително спрямо говорещия (2): 动词 + 趋向动词 + 来/去 (V + 下来/下去/上来/上去/出来/出去/进来/进去/回来/回去)</p> <p>-) допълнителен член за посока на движение във функция на глаголен резултативен елемент: 动词 + 趋向动词 + 来/去</p> <p>-) пояснение с 起来: за посока на действие (站起来), за започване на действието (说起话来), за събиране на неща на едно място (他把衣服都收起来了。), за усещане (闻起来, 听起来), в израза 看起来, за оценка (动词 + 起来 + 副词 + 形容词)</p> <p>-) пояснение със 下来: за посока на действие (爬下来), за фиксиране в писмен вид (记下来/写下来)</p> <p>-) пояснение със 下去: за продължаване на действието (你不能这样生活下去了。这个故事太无聊了, 我听不下去了。)</p> <p>-) пояснение с 出来: за създаване на интелектуален продукт или произведение с художествена стойност (画出来/复制出来/翻译出来/写出来/生产出来)</p> <p>Аспектуалност на глагола (动作的状态):</p> <p>-) 用“在……呢”表示动作正在进行: 他们在吃饭呢。</p> <p>-) 用“正在”表示动作正在进行: 他们正在打篮球。</p> <p>-) 用“了”、“过”表示动作已经完成: 他买了一斤苹果。/ 我看过这个电影。</p> <p>-) 用“要……了”表示动作(变化)将要发生: 火车要开了。</p> <p>Съобщителни изречения:</p> <p>-) Утвърдителни: 明天星期六。我认识他。</p>
---	---	--

		<p>-) Отрицателни: с 不/没/别</p> <p>Въпросителни изречения:</p> <p>-) Въпрос към сказуемо с 吗 Въпрос с 呢: 我是老师, 你呢? Въпрос за предположение с 吧: 你是中国人吧?</p> <p>-) Специални въпроси: 谁, 哪, 哪儿, 什么, 多少, 几, 怎么, 怎么样, 为什么, 多 (从这儿到那儿有多远?) и др.</p> <p>-) Алтернативен въпрос: 你喝不喝茶? 你决定了没有?</p> <p>-) Въпроси за потвърждение: с 好吗? 对吗? 可以吗?</p> <p>-) Въпрос за избор с 还是</p> <p>-) Риторичен въпрос: 不/没 + 是/动.....吗? 谁说.....</p> <p>Повелителни изречения: с 请/别/不要/不用 и др.</p> <p>Възклицателни изречения: с 太/真/多么 (多) /极了 и др.</p> <p>Безподложни изречения</p> <p>Други изречения:</p> <p>-) “是” 字句 他是我的同学。</p> <p>-) “有” 字句 一年有 12 个月。</p> <p>-) “是.....的” 句</p> <p>За емфатично изразяване на време (强调时间): 我是昨天来的。</p> <p>За емфатично изразяване на място (强调地点): 这是在火车站买的。</p> <p>За емфатично изразяване на начин (强调方式): 他是坐飞机来的。</p> <p>-) Сравнителни конструкции (比较句):</p> <p>Сравнения с 比 за признаци на съществителните, глаголи и специални изречения (с 多/少/早/晚): 今天比昨天冷。他跑得比我快多了。高老师比我早来了十分钟。</p> <p>和 (跟) .....一样 他和我一样高。</p> <p>没有 (有) .....那么 (这么) 上海没有北京那么冷。</p>
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> -) Изнесено допълнение (“把” 字句): 我把衣服洗干净了。 -) Страдателен залог (“被” 字句): 行李箱被司机拿走了。 -) Сложно съставно изречение (连动句): 他每天骑车上班。 -) Последователност на действия във времето: 先 + 动词₁, 再/又 + 动词₂, 然后 + 动词₃, 最后 + 动词₄ -) Сложно съставно изречение с подчинено допълнително (兼语句): 小王叫我去他家玩儿。 -) Сложно съставно изречение с подчинено обстоятелствено: 动词₁ + 完 + 名词 + 再 + 动词₂ -) Безсъюзни сложни изречения; -) Наличност на предмет с V + 着 (存现句): 桌子上放着一本书。 -) Повтарящи се действия: 再/又 + 动词 -) Двойно отрицание: 不 (没有) ... .., 不 (没有) ... .. <p style="text-align: center;">Други конструкции:</p> <ul style="list-style-type: none"> -) Отпращане към действие в момент, различен от този на речта: 当/等.....的时候 -) 不知(道) ... (才)好 -) Неосъществено въздействие върху обект: 一 + 量词 + 名词 + 都/也 + 没有 + 动词 -) Твърда решимост или необходимост: 必须/一定要+动词; 非.....不可 -) Трудност при постигане на резултат от действие: 好 (不) 容易 + 才 + 动词 -) Определения за процес: 一 + 名/名量词 (重叠) + 动词; 一/数词 + 名/名量词 + 一/数词 + 名/名量词 + 动词 -) Отношения на нереално условие или отстъпка: 即使.....也.....; 就是.....也.....; 要是..... (的话), 就..... -) Незабавно следствие: 一.....就..... -) Еднакъв резултат, получен независимо от условията: 无论.....还是....., 都.....
--	--	--

		-) Еднакъв извод, получен независимо от различните условия: 无论.....还是....., 都..... -) Емфаза на част от изречението: 连.....都/也..... -) Отношения на обосновано условие: 既然.....就.....
--	--	--

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишен брой часове в IX клас по учебен план с интензивно изучаване на китайски език – 144 часа

Годишен брой часове в X клас по учебен план с интензивно изучаване на китайски език – 72 часа

Годишен брой часове в X клас по учебен план с разширено изучаване на китайски език – 72 часа

Годишен брой часове в XI клас по учебен план с разширено изучаване на китайски език – 72 часа

Годишен брой часове в XII клас по учебен план с разширено изучаване на китайски език – 62 часа

За нови знания	50%
За упражнения, преговор, обобщение и практически дейности	45%
За контрол и оценка	5%

За овладяването на един урок се препоръчват средно по 10 учебни часа. Включвайки времето за проверка на знанията. Препоръчва се следното съотношение между часовете по отделните аспекти:

За IX клас (144 уч. часа) приблизително съотношение:

- Обща подготовка – 72 уч. часа за обща подготовка, свързана с четене на урока, овладяване на граматиката и писане, упражнения (по 5-6 уч. часа на урочна единица);
- Слушане с разбиране – 16 уч. ч. (по 1 уч. час на урочна единица + подготовка за класно);
- Говорене – 16 уч. ч. (по 1 уч. час на урочна единица + подготовка за класно);
- Четене с разбиране – 32 уч. ч. (по 2 уч. часа на урочна единица + подготовка за класно);
- Писмени и др. изпитвания – 8 уч. часа, при спазване изискванията на нормативната уредба за времетраене на текущите изпитвания.

За X клас (72 уч. часа) приблизително съотношение:

- Обща подготовка – 29 уч. часа за обща подготовка, свързана с четене на урока, овладяване на граматиката и писане, упражнения (по 4-5 уч. часа на урочна единица);

- Слушане с разбиране – 6 уч. ч. (по 1 уч. час на урочна единица + подготовка за класно);
- Говорене – 12 уч. ч. (по 2 уч. час на урочна единица + подготовка за класно);
- Четене с разбиране – 18 уч. ч. (по 2-3 уч. часа на урочна единица + подготовка за класно);
- Писмени и др. изпитвания – 7 уч. часа, при спазване изискванията на нормативната уредба за времетраене на текущите изпитвания.

Образователното съдържание на уроците за обща подготовка включва следните елементи:

- Натрупване на езикови знания – йероглифика, граматика;
- Развиване на комплексни умения за слушане, говорене, четене, писане чрез четене и преразказ на учебния текст, упражнения;
- Изграждане на комуникативни умения;

Задачата на уроците за обща подготовка е да обвържат тези три компонента, като главната цел е на базата на обяснение и упражняване на езиковите знания (фонетика, граматика, йероглифика, лексика), посредством тренировка на уменията за слушане, говорене, четене, писане, да се развият комуникативните умения на учениците.

Уроците за слушане с разбиране акцентират върху развиването на уменията на учениците да си представят ясно различните комуникативни ситуации, да умеят да се ориентират в тях, както по обективни фактори, като астрономично време, място, атмосферно време, контекст, комуникативен обект-лице, така и по субективни – статут, длъжност, възраст, хоби, образование, отношения между говорещите, свързвайки всяка комуникативна ситуация с определени характерни тъкмо за нея ключови думи. Учебното съдържание включва:

- Слушане на учебни записи; гледане и анализиране на учебни филми в интернет, песни, диалози, новини и др.
- Диктовка с изцяло йероглифен запис: цялостна (изречения, свързан текст) или частична; периодични диктовки с пин-ин;
- Задачи с избиране на правилен отговор (от три, четири варианта) на въпрос към прослушано изречение, диалог или текст;
- Задачи с алтернативен отговор (вярно, невярно) на твърдение по отношение на прослушано изречение, диалог или свързан текст (подходящо за уводния курс);
- Отговори на въпроси по текста;
- Попълване на пропуснати елементи в изречения, свързани с изслушания текст и др.

Материалите за проверка на уменията за слушане с разбиране е най-добре **да се възпроизвеждат на аудиозапис**. Само така може да се гарантира необходимото качество и скорост на прочита, да се елиминира необходимостта от повтаряне, допустимо при рутинните упражнения и контролни работи.

Задача на уроците за четене с разбиране е да се повиши способността на ученика да чете наум и да осмисля съдържанието на текст, като същевременно постигне и определена скорост на разпознаване на йероглифите. На този етап, при ограничения лексикален запас, с който разполагат учениците, прекомерното преследване на скорост на четене може да доведе до нежелателни последици, и да подкопае вярата на учениците в собствените им сили, затова учителят следва да се ориентира от средната скорост за конкретния клас. Упражненията по четене развиват уменията за четене с разбиране, както и способността за откриване на основната информация в текста.

Часовете по говорене включват следните компоненти:

- Четене на глас;

- Разиграване на езикови ситуации по изучени теми с опит за изказване в монологична форма;
- Затвърждаване на граматични конструкции;
- Работа по двойки със съставяне на диалози и др.

В тези часове е уместно да се работи заедно с носител на езика.

Огромната част от учебното време в клас трябва да е посветено на изявите на учениците, а новите знания и умения да имат приложен характер. За тази цел, езиковите знания се обясняват кратко и сбито, особено по граматика.

Умението писане се тренира постоянно чрез:

- Запис на учебното съдържание в час с йероглифи;
- Диктовки на думи при всеки нов урок;
- Диктовки на познати и непознати текстове;
- Домашни работи след всеки урок или на всеки два урока, според преценка на трудността;
- Съчинения и проекти и др.

В клас на този етап е целесъобразно да се говори максимално на китайски език.

Като помощно средство за обучение в клас, и като домашно задание, е целесъобразно да се включват и съвременните постижения на техниката, като възможността да се гледа китайска телевизия, видеозаписи и клипове, да се слушат автентични аудиозаписи, да се използват възможностите на интернет (обучителни сайтове, езикови програми, сайтове за видеосподеляне, игри и др.).

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Проверката и оценяването на постигнатите резултати е съществен елемент и неделима част от цялостния учебен процес. Основни изисквания към оценяването на постиженията са **обективност, валидност и надеждност.**

Предложените методи и форми за оценяване на постиженията и критериите за оценка имат **препоръчителен характер.** Проверката и оценката на крайните резултати от обучението е подчинена на целите, подробно описани в Колонка 2 – Очаквани резултати (компетентности по четирите основни умения: слушане, четене, говорене и писане).

Текущи оценки за учебен срок	IX клас по учебен план с интензивно изучаване на китайски език	X клас по учебен план с интензивно изучаване на китайски език
Устни изпитвания и участие в работа в клас	минимум 3 оценки	минимум 2 оценки
Писмени задачи в клас (в това число и диктовки) и домашни работи	минимум 2 оценки	минимум 1 оценка
Класна работа	1 оценка	1 оценка
Контролни работи	минимум 1 оценка	минимум 1 оценка

Работа по проекти	1 оценка	1 оценка
-------------------	----------	----------

Текущи оценки за учебен срок	X клас по учебен план с разширено изучаване на китайски език	XI клас по учебен план с разширено изучаване на китайски език	XII клас по учебен план с разширено изучаване на китайски език
Устни изпитвания и участие в работа в клас	минимум 2 оценки	минимум 2 оценки	минимум 2 оценки
Писмени задачи в клас и домашни работи	минимум 1 оценка	минимум 1 оценка	минимум 1 оценка
Контролна работа	1 оценка	1 оценка	1 оценка
Класна работа	1 оценка	1 оценка	1 оценка
Работа по проекти	1 оценка	1 оценка	1 оценка

Устните изпитвания, поради ограниченията на самия китайски език, е добре да се оценяват през годината с разбор на грешките и даване на насока за подобряване на устния изказ. При устното изпитване в края на втори срок може да се добави, без да е задължително, компонентът „домашно четене“. При този компонент предварително се задават текстове в обем до 20 стандартни страници (по 800 йероглифа), като се проверяват следните умения: умение за търсене в речник; умение за превод; умение за кратък преразказ на съдържанието на зададения текст на китайски език (10-15 изречения). Преводът от и на китайски език, заедно с преразказа на китайски език, могат да се ползват само като помощно средство или за проверка на правилното осмисляне на материала, а не като цел.

От значение е **мотивиращият характер на проверката и оценката на знанията и уменията на ученика**. Оценките трябва да бъдат добре обосновани пред учениците. Задача на учителя е да даде възможност на учениците да осъзнаят ролята на проверката и оценката на знанията като обратна връзка и източник на информация преди всичко за самите ученици за постигнатото, за пропуските и възможностите за попълването им. В задачите за проверка на знанията и уменията не бива да има подвеждащи елементи и неясни формулировки, а оценките трябва да бъдат **обективни и мотивиращи, да окуражават и стимулират учениците за по-добри следващи резултати**.

Обучението по китайски език (ЗУЧ) в IX и X клас е препоръчително, без да е задължително, да включва комплексни изпитвания по всички изучавани аспекти, които съвпадат с класните в края на всеки срок. Оценяват се уменията на учениците, съотнесени към очакваните резултати, като е препоръчително при изпитване да се вземат предвид следните критерии и упражнения:

СЛУШАНЕ:

- да попълват правилно липсваща информация въз основа на текста в упражнения с пропуснати думи и фрази;
- да избират правилен отговор от 3-4 възможни към два до три въпроса върху прослушан текст;
- да избират правилно твърдение за основното съдържание на текста от 3-4 възможни;

- да разбират в дълбочина подробности от прослушан текст, върху изучен материал, не по-дълъг от 150-200 йероглифа; да различават ключови думи, като наречия, местоимения, спомагателни глаголи, частици и др., с които да се ориентират в съдържанието; а също да разпознават основните части на изречението, като тема, рема, допълнение, определение, предсказуемо обстоятелствено пояснение, следсказуемо обстоятелствено пояснение;

ГОВОРЕНЕ:

- да говорят с правилно структурирани прости изречения, владеейки основни типове и специални типове, като изнесено допълнение (“把”字句), страдателен залог (“被”动句), сравнителни конструкции (比较句); сложни изречения със съюзни конструкции и др.;
- да владеят основните въпроси – към казуемо, специални въпроси, риторичен и др.; да умеят да задават въпрос към темата, казуемостта, допълнението, следсказуемостта обстоятелствено пояснение и др.;
- да владеят непряката реч и да превръщат диалог в текст с непряка реч;

ЧЕТЕНЕ:

- да различават границите на думата и фразата; да разпознават ключови граматични единици и/или компонентите на една и съща конструкция, разделена от други елементи;
- да четат изразително, с различна интонация според типа изречение;
- да разбират в подробности текст върху изучена тема с непознати думи (не повече от 3-4% лексикални единици, които могат да бъдат преведени по подразбиране);
- да отговарят на въпроси, свързани с текста, избирайки правилния отговор от няколко зададени варианта;
- да преценяват верността или неверността на твърдение, свързано с прочетения текст;
- да попълват правилно липсваща информация въз основа на текста в упражнения с пропуснати думи и фрази;
- да избират граматически правилно изречение, избирайки от три-четири изречения с разбъркан словоред;
- да обясняват специфични за китайската култура термини и фрази, използвайки синоними или описания на китайски език.

ПИСАНЕ:

- да вписват йероглифи в текст с пропуснати места за запълване;
- да правят писмен превод от български на китайски език върху изучена тема с изцяло йероглифен запис;

Препоръчително е, но не е задължително, писмените изпитвания се извършват чрез тестове с максимален брой 100 точки, приведени към шестобалната система по формулата:

$$Y = \frac{3 \times X + 3 (\max - 2\min)}{\max - \min}$$

където Y е търсената оценка по шестобалната система, X е оценката по точковата система. MAX е максималният брой точки; MIN е минималният брой точки. Минимумът е 60% от общия брой точки.

Пример - при получени 93 точки от 100:

$$Y = \frac{3 \times 93 + 3(100 - 2 \times 60)}{100 - 60} = \frac{279 - 60}{40} = \frac{219}{40} = 5,475$$

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ, ПРЕДВИДЕНО ЗА ДО 126 УЧЕБНИ ЧАСА

Препоръчва се за изучаване в избираеми и/или факултативни учебни часове от училищния учебен план.

Тематични области	Очаквани резултати (компетентности по четирите основни умения: слушане, четене, говорене и писане)	Нови знания
<p>I. Аз и другите</p> <ul style="list-style-type: none"> Аз и моят свят (семейство, училищна среда) Междоличностни отношения (чувства, емоции) Социална среда и ценностна система (начини на общуване – реално и виртуално общуване, речеви етикети) <p>II. Светът около мен</p>	<p>СЛУШАНЕ Ученикът може:</p> <ul style="list-style-type: none"> да разбира съществената информация от изказвания и ограничени по обем текстове по изучаваните тематични области, представени с нормално темпо на речта и стандартно произношение; да проследява разговор по изучаваните тематични области между носители на езика, като разбира комуникативните намерения и идентифицира лицата (цел, адресат), 	<p>ФОНЕТИКА Усвояване на фонологични модели и интонация, близки до тези на носителите на китайски език</p> <p>ГРАМАТИКА I. МОРФОЛОГИЯ И СЛОВООБРАЗУВАНЕ</p> <ol style="list-style-type: none"> Съществителни Местоимения Глаголи (пълнозначни и модални) Прилагателни Числителни Класификатори Наречия Предлози Следлози Съюзи Образуване на същ., глаголи., прилагателни и др. части на речта посредством композиция – съчинителни и подчинителни модели.

<ul style="list-style-type: none"> • Моето родно място – минало, настояще, бъдеще, забележителни личности • Моите мечти и представи за бъдещето (образование, професия, дом, семейство) • Наука и научни постижения (известни учени и техният принос, иновационни технологии) <p>III. Всекидневие</p> <ul style="list-style-type: none"> • Облекло и мода (модни предпочитания и тенденции) • Кулинарно многообразие • Интереси, увлечения (музика, книги, кино, спорт) • Изкуство (емблематични представители на 	<p>темата на разговора, мнения и чувства;</p> <ul style="list-style-type: none"> • да разбира общия смисъл на информацията от средствата за масово осведомяване; • да подбира конкретна информация от съобщения, реклами, менюта, инструкции, разговори (и по телефона), разписания на влакове, автобуси, самолети; прогнози за времето; • да разбира основна информация от несложни текстове от по-широки области на обществения живот, съдържащи общоупотребявана лексика и представени с ясна дикция и нормално темпо на речта; • да открива връзки между сведения и събития; • да разбира общото съдържание на откъси от филми, представени на стандартен език; • да използва компенсаторни стратегии. <p>ЧЕТЕНЕ Ученикът може:</p>	<p>12. Словообразуване посредством формантите за същ. – лица: 人, 师, 生, 员, 商, 手; предмети явления: 品, 件, 机, 器, 学, 性, 法, 式, 形, 型, 业, 心, 来, 店, 感 и др.</p> <p>13. Субстантивация на различни части на речта с помощта на -的.</p> <p>14. Резултативни глаголи. Формантите 起, 回 и 上 (上去, 上来), 下 (下去, 下来), 进, 出, 过, 起 (起来), 出 (出来), 开 (开来, 开去), 来, 去, 着 zháo, 见, 开, 去, 掉, 光, 遍, 死; форми за (не)възможност.</p> <p>15. Редубликация на глагола и прилагателното, смислово отражение и роля.</p> <p>16. Заемане на думи – фонетичен, хибриден, семантичен начин (калкиране) и типове заети думи.</p> <p>С включването на този материал се цели да се разшири обемът на речниковия състав усвояван от учениците, за да могат те по-пълно и свободно да се изразяват на китайски език.</p> <p>II. МОРФОСИНТАКСИС</p> <p>17. Конструкции с глаголно сказуемо с едно допълнение: транзитивна; за местоположение; за отношение; Подлог и допълнение за субект и обект на действие; за местоположение; за отношение.</p> <p>18. Второстепенни (факултативни) елементи на изречението: Определение – към съществително (定语); Определяемо – съществително, глагол (中心语); Предсказуемо обстоятелствено пояснение (状语)</p> <p>19. Функции на количествените прилагателни 多 и 少. Глаголни значения.</p> <p>20. Конструкция със сказуемо-глагол за даване с две допълнения: S 把 A 给 B. Подлог- субект на даване. Допълнение за предмет на даването. Допълнение на получателя.</p> <p>21. Ограничения откъм употреба в конструкцията с 把 на модални думи и отрицания с глаголи за транзитивно действие и даване (把字句(3) – (他把书【愿意】给我、他把东西【没有】弄乱, но може ФЕ “把人不当人看”)</p>
---	---	--

<p>изкуството и културата и техни произведения)</p> <p>IV. Здраве и здравословен начин на живот</p> <ul style="list-style-type: none"> • Здравословно хранене. Физическа активност и здраве • Здравословни навици и поведение <p>V. Природа и екология</p> <ul style="list-style-type: none"> • Природни чудеса и забележителности • Диви животни • Екотуризм – защитени природни обекти. Екологични организации и инициативи <p>VI. Моята родина и светът</p>	<ul style="list-style-type: none"> • да извлича основна информация от автентични, съответстващи на езиковото ниво и/или адаптирани художествени и научнопопулярни текстове по изучаваните тематични области и по актуални събития, написани на стандартен език; • да разбира комуникативното намерение на автора (цел, адресат), като определя темата, разграничава съществените моменти, проследява сюжетната линия, разграничава персонажите; • да открива необходимата информация в обяви, реклами, менюта, рецепти, разписания, инструкции, програми на радио, телевизия, кино, театър, концерти и др.; • да разбира конкретна информация от писма, покани и електронни съобщения, определяйки изразените в тях намерения, желания и чувства; 	<p>22. Конструкция с глаголи, въвеждащи и оценяващи информацията. (他想我不知道。)</p> <p>23. Конструкция глагола 有.</p> <p>24. Изразяване на сравнение посредством 没有: A 没有 B(那么)+形容词</p> <p>25. Риторичен въпрос: 反问句</p> <p>26. Серийна конструкция с два глагола (连动句): варианти 他生病不能来学校; 妈上街买菜了</p> <p>27. Конструкция с глаголи за съществуване или появяване – постпозитивен субект и препозитивен елемент за място и/или време.</p> <p>28. Редубликация на прилагателно: 形容词的重叠. Сказумни и определителни функции.</p> <p>29. Видове препозитивно сказуемно обстоятелствено пояснение (状语): ...+地+谓语</p> <p>30. Видове постпозитивно сказуемно определение (补语) (2): ...谓语+得+形容词 или др. словосъчетания.</p> <p>31. Конструкция с глагола ба (把字句(4): „свързвам / отделям А с/от В“ (把 А 同 (和, 与, 跟) В 统一起来/分开来)</p> <p>32. Резултативни глаголи от смесен тип: пълнозначен глагол + 开、到、得、住 и др. Сказуемни функции.</p> <p>33. Особенности на словообразуването на числата над 10 хиляди. в китайския език</p> <p>34. Каузативна конструкция (兼语句(2): с главно сказуемо пълнозначни глаголи “派”、“命令”、“吩咐”、“禁止”、“请求”.</p> <p>35. Глаголни класификатори за кратност на съответното действие – специализирани (专用动量词): 次、回、遍、趟、顿、阵、番、遭、场、下;</p>
--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> • Аз – гражданин на Европа и света • Пътуване, ваканция, туризъм (планиране, впечатления и преживявания) • Регионални празници и традиции • Приносът на моята родина в световното културно-историческо наследство <p><i>В определени уроци да има елементи и/или рубрика за културата на КНР, както и интегрирани въпроси и теми от областта на гражданското образование и устойчивото развитие. Да има активно приложение на ИКТ в урочната дейност. Изкуствата и технологиите да са</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • да проследява логическата и хронологичната последователност на събитията в текстове, свързани с изучаваните тематични области; • да използва компенсаторни стратегии, като се ориентира по илюстрациите, заглавието и контекста, спецификата на конкретния текст, интернационалната лексика. <p>ГОВОРЕНЕ Ученикът може: При диалогична реч</p> <ul style="list-style-type: none"> • да участва в разговор (вкл. в подготвено кратко интервю) по изучаваните тематични области и по теми, свързани с интересите му, в съответствие с комуникативната задача; • да търси, да дава информация и да договаря съвместна дейност, във връзка с изучаваните тематични области; • да започва, да поддържа и да завършва разговор по познати теми, да обменя 	<p>като функция на същ.: (借用动量词) : 洗一水、打一针、画一笔、咬一口; като форма на гл. 看一看、摸一摸、听一听.</p> <p>36. Аспектуалният експериментален показател за минало време и свършен вид 过.</p> <p>37. Аспектуалният перфективен показател за свършен вид и минало еднократно време или промяна на ситуацията 了.</p> <p>38. Конструкции за близко бъдеще време: 要 ... 了; 就要 ... 了; 快要 ... 了; 快 ... 了</p> <p>39. Постпозитивни сказуемни определения V/A 得- (饿得不行) и модификатори (热坏了) за степен на признака (程度补语) .</p> <p>40. Сравнителна конструкция с предлога 比 със сказуемо прилагателно и постпозитивно количествено определение: A 比 B+形容词 + колич. определение (数量补语)</p> <p>41. Конструкция с глаголи за насочено движение в пространството и времето с втори елемент 到;</p> <p>42. Конструкция с глаголи от модела “V 在” за местоположение „A(放)在 B“;</p> <p>43. Конструкция за преместване с предлога ба (把字句) (1): с глаголи от модела “V 在” с две допълнения:“ поставям, премествам обект А на място В” “把 A 放在 B”;</p> <p>44. Конструкцията „давам А на В“ със сказуемо-глагол от модела “V 给” с две постпозитивни допълнения. (他送给了我一个礼物)</p> <p>45. Конструкцията „давам А на В“ с изнасяне на допълнението А пред сказуемо-глагол от модела “V 给” с предлога ба (把字句)(2): “把 A 交给 B”.</p> <p>46. Конструкции с глаголи със значение „вземам А от В“ “拿 B 的 A、跟 B 拿 A”.</p>
--	--	---

<p>представени в дейностите.</p>	<p>конкретна информация, да изразява мнение, съгласие или несъгласие със събеседниците;</p> <ul style="list-style-type: none"> • да споделя преживявания и да изразява чувства (интерес, удивление, радост и др.); • да говори относително гладко, без прекалено големи паузи, с произношение и интонация, близки до нормите на езика и ненарушаващи разбирането; • да използва разнообразни езикови средства, речево поведение, регистър на общуване и компенсаторни стратегии. <p>При монологична реч</p> <ul style="list-style-type: none"> • да представя информация по познати и свързани с интересите му теми, като изтъква същественото; • да разказва накратко случки, събития, преживявания, да описва лица, места и явления; • да преразказва кратки текстове, като използва 	<p>47. Изречения със страдателен залог с граматически маркери: 受事者+被(让、给、叫)+施事者+谓语+了 (杯子被他打破了)</p> <p>48. Изречения със страдателно значение без граматически маркери: 受事者+谓语+了 (机器修好了)</p> <p>49. Настояще продължително (съпътстващо) действие и състояние със суфикса 着</p> <p>50. Конструкцията 把 A 作为 B „наричам A – B, „превръщам A в B“ (把字句(2)) : .</p> <p>51. Конструкция със казуемо за отношение 是</p> <p>52. Рамкова конструкция за емфаза на казуемото 是 ... 的.</p> <p>53. Конструкция с глаголи за съществуване и появяване – постпозитивен субект в препозитивно място или време.</p> <p>54. Сравнителна конструкция за сходство или тъждество: A 跟(和, 象) B (不)一样</p> <p>55. Подчинени съждения с конструкцията за отстъпка “макар ... , но ... “ (虽然... , 但是...)</p> <p>56. Конструкции с глаголите със значение „свързвам A с B“ и „разделям A от B“.</p> <p>57. Изречения с изнесено в темата допълнение (这个我当然知道).</p> <p>58. Конструкция с последователни съчинени съждения „не само..., но и ... “ (不但...而且...)</p> <p>59. Едновременност на действия и състояния: 又...又...; 一边... 一边...; 一面... 一面...;</p> <p>60. Изразяване на хипотетични причинно-следствени и отношения с конструкцията 如果...就...</p> <p>61. Хипотетични причинно-следствени отношения с конструкцията: 只要...就...</p> <p>62. Съотнасяне на две паралелни действия, състояния, характеристики чрез съпоставителните съюзи 既 ... 又...</p> <p>63. Изречения с глаголи-предлози (в едната и другата им функция).</p>
---	---	--

	<p>опорни точки или илюстративен материал;</p> <ul style="list-style-type: none"> • да представя плановете и намеренията си, като посочва мотиви и се аргументира; • да говори относително гладко, без големи паузи, с произношение и интонация, близки до нормите на езика и ненарушаващи разбирането; • да използва компенсаторни стратегии. <p>ПИСАНЕ Ученикът може:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да създава логически свързан и правилно структуриран текст по изучаваните тематични области, по актуални или интересуващи го теми в съответствие с комуникативната задача; • да създава текст по опорни точки, ключови думи или илюстративен материал (графично изображение, таблица, карикатура, комикс) в съответствие с комуникативната задача; 	<p>64. Образуване и употреба на специфични местоимения, например възвратни (自己), неопределителни (某 (某个、某一)、有人、有什么、有谁、什么都、谁都、哪里都) и др. под..</p> <p>65. Безподложни изречения 无主句.</p> <p>66. Конструкцията 连 A 都/也 (不/没) V, 何况 B 呢 за емпфаза на обекта в контрастно сравнение.</p> <p>67. Изразяване на пълно отрицание чрез конструкцията: 一 + (定语) + 名词+ 也/都 + 没/不 + 动词 (一句话也没说)</p> <p>68. Отстъпително-противопоставителни отношения изразени чрез конструкцията: 就是... , 也 ...</p> <p>69. Изразяване на непосредствена последователност на две действия с конструкцията: 一... 就 ...</p> <p>70. Избирателно подчертаване / изключване на даден елемент и утвърждаване на последващ такъв в сложното изречение: 除了... (以外), 还/都/也 ...</p> <p>71. Промяна на степен вследствие на промяна на обстоятелства: 越 ..., 越 ...</p> <p>72. Емпфаза на допълнението чрез инверсия.</p> <p>III. ПИСАНЕ И ПРАВОПИС</p> <p>73. Изписване на морфемите-думи според фонетичната азбука „пинин“; Заучаване на 235 основни елемента и ключове за съставяне на китайските йероглифи.</p> <p>74. Видове йероглифи според структурата им – Шестте категории (六书): пиктограми (象形), указателни (идеограми) (指事), асоциативни комплекси (съставни идеограми) (会意), видоизменени (转注), заимствани (假借) и фоноидеограми (形声);</p> <p>75. Структура на йероглифите, тип идеофонограми – смислови ключове и фонетици;</p>
--	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> • да посочва мотиви и да се аргументира; • да води лична кореспонденция; • да разказва накратко конкретни събития, случки и преживявания от личния си житейски опит, да изразява мнение и споделя опит; • да преразказва текст по опорни точки или илюстративен материал; • да попълва формуляри, анкети, да създава стандартен автобиографичен текст; • да съставя план на съдържанието на прочетен или чул текст, да изразява отношение и да коментира; • да използва правопис и пунктуация, които не затрудняват разбирането и са съобразени с нормите на езика. <p>Всеки писмен текст трябва да е с обем в рамките на 170-200 думи.</p>	<p>76. Основни черти; ред на изписване на чертите в йероглифа (черторед);</p> <p>77. Пунктуационни особености и графично оформление на текста.</p> <p>IV. ЛЕКСИКА</p> <p>Включва основни лексикални единици по предвидените от програмата тематични области.</p> <p>Основни тематични групи на лексиката:</p> <p>78. държави, националности, езици;</p> <p>79. чувства, емоции;</p> <p>80. задължения и отговорности;</p> <p>81. здравословно състояние и медицински услуги;</p> <p>82. магазини, услуги;</p> <p>83. обществени сгради;</p> <p>84. заведения за хранене;</p> <p>85. природни явления, метеорологично време;</p> <p>86. ваканция, туризъм и пътуване;</p> <p>87. транспортни средства;</p> <p>88. културни и исторически забележителности в България и КНР;</p> <p>89. празници и традиции в България и КНР.</p> <p>Включват се елементи от речевия етикет: поздрав, обръщение, представяне, запознаване, сбогуване, извинение, съгласие/несъгласие, благодарност, молба, покана, поздравление, пожелания за празници, предложения и планиране на съвместна дейност, желаниа и предпочитания, мнения и препоръки, преценка и изводи, разказване и описание, съпоставителна характеристика.</p>
--	--	--

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИТЕ ЧАСОВЕ ЗА УЧЕБНА ГОДИНА

Годишен брой часове в IX клас по учебен план с интензивно изучаване на китайски език – 36 часа

Годишен брой часове в X клас по учебен план с интензивно изучаване на китайски език – 90 часа

За нови знания	50%
За упражнения, преговор, обобщение и практически дейности	45%
За контрол и оценка	5%

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

<u>Текущи оценки за учебен срок</u>	<u>IX клас</u> по учебен план с интензивно изучаване на китайски език	<u>X клас</u> по учебен план с интензивно изучаване на китайски език
<u>Устни изпитвания и участие в работа в клас</u>	<u>1 оценка</u>	<u>1 оценка</u>
<u>Писмени задачи в клас и домашни работи</u>	<u>1 оценка</u>	<u>1 оценка</u>
<u>Контролна работа</u>		<u>1 оценка</u>
<u>Работа по проекти</u>	<u>1 оценка</u>	<u>1 оценка</u>

Не се поставят оценки по китайски език, предвиден за изучаване във факултативните часове от училищния учебен план.

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Тази програма дава възможност на учителя да прилага различни подходи, методи и стратегии на обучение за стимулиране на индивидуалното развитие на учениците и самостоятелност при учене, както и за насърчаване на мотивацията им в перспективата на ученето през целия живот.

Обучението по китайски език дава възможност ученикът:

- да развие езикови, социокултурни и ключови компетентности;
- да прилага на практика изучавания език: да чете, да разбира устна реч, да общува, да се изразява в писмена и устна форма;
- да изгради положително отношение към изучаването на китайски език и култура.

ПОДХОДИ И МЕТОДИ ПРИ ОБУЧЕНИЕТО ПО КИТАЙСКИ ЕЗИК

Обучението се осъществява чрез:

- Прилагане на **личностно-ориентирано обучение**, което позволява индивидуализиран и диференциран подход;
- Дейностно-ориентиран подход с акцент върху **практическото приложение на езика**;
- **Ориентация към социално взаимодействие**;
- Формиране на базова култура на личността – нравствена, правна, естетическа, физическа, култура на труда, на общуването;
- Развиване на творчески умения и независимо мислене на учениците;

- Принципа на преподаване от лесно към трудно, от изучено към ново, като работата се основава на личния опит и изучаваното по другите учебни предмети и новият материал се съпоставя с изучения;
- Интегрирано изграждане на четирите езикови умения с акцент върху развиването на говорните компетентности;
- Общуване в клас на китайски език (препоръчва се в основния курс с постепенно увеличаване на общуването на китайски език);
- Изграждане на нагласа за межкултурно общуване, развиване на толерантност и интерес към други култури и модели на поведение, както и на чувство за национална идентичност при изучаване на социокултурната информация.

В клас е целесъобразно да се говори максимално на китайски език, като българският език се използва за ориентир.

Ключови компетентности	Дейности и междупредметни връзки
Умения за общуване на чужди езици	Интегрирано изграждане на четирите езикови умения: слушане, говорене, четене и писане чрез разбиране и съставяне на устни и писмени послания, разбиране и изразяване на мисли, факти, мнения, чувства и отношения както в устна, така и в писмена форма в предвидими и познати ситуации; използване на помощни материали и техника. Обогаляване на методите за изучаване на чужди езици; компенсаторна компетентност.
Компетентности в областта на българския език	Обогаляване на лексиката и осмисляне на отделни граматически категории, развиване на усет за правилен избор на езикови форми, подходящи за конкретен контекст, връзка с учебен предмет български език и литература . Осмисляне на граматични категории и конструкции; ролята на словоредата; речеви етикет; общуване в комуникативни ситуации; умение за работа с текстове; умение за работа с речник; разширяване на познанията, свързани с национални традиции, обичаи и ценностна система. Фолклор. Кореспонденция и личен дневник.
Математическа компетентност и основни компетентности в областта на природните науки и на технологиите	Дейности за запознаване с основни математически действия и концепции. Сравняване на стойности; логически разсъждения и изводи. Конкретни области: цифри и числа, Интернет, измерване, услуги (пари, покупки), семеен бюджет и др. Основни принципи и методи в природните науки и технологиите, както и отражението им върху природната среда, връзка с учебните предмети биология и здравно образование, физика и астрономия, химия и опазване на околната среда, география и икономика и информационни технологии . Местоположение на картата; забележителности в Китай и България. Общество, граждански права и отговорности. Национална идентичност, межкултурни връзки. Образование и професии. Природни науки и екология. Знания за човешкото тяло. Здравословен и природосъобразен живот. Опазване на природата. Научно-технически прогрес. Икономически проекти.
Дигитална компетентност	Използване на системи за електронно обучение в часовете по китайски език за развиване на езикови умения чрез ИКТ, връзка с учебен предмет информационни технологии .

<p>Умения за учене</p>	<p>Натрупване на знания и опит за осъзнаване на необходимост от мотивирано учене и необходимост от постоянно самоусъвършенстване чрез:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ролеви игри и симулации; • самостоятелни задачи, отговарящи на индивидуалните интереси на учениците; • представяне на съчинения, стихотворения, песни и пиеси; • работа по проекти и презентации; • дидактически игри в устна или писмена форма (съставяне на фрази, истории с определени думи, групиране на думи, кръстословици, и т.н.); • извънкласна дейност, обвързана с учебния процес (посещения на кино, дейности на Институт „Конфуций“ и Китайския културен център); • изложби, уроци, изнесени в различна учебна среда, участие в училищни и извънучилищни проекти, представления, тържества, срещи с носители на езика и др.); • използване на съвременни и класически средства за обучение: аудио- и мултимедийни материали; печатни материали (разкази, комикси, откъси от книги, проспекти, брошури и др.); • електронно обучение (образователен софтуер, онлайн ресурси), връзка с всички учебни предмети.
<p>Социални и граждански компетентности</p>	<p>История и цивилизация. Културни паметници. Историческо наследство. Обичаи и традиции. Глобализация. Международно сътрудничество. Национална идентичност.</p> <p>Участие в екипни проекти и индивидуални дейности, възпитаване в норми на поведение и изграждане на ценностна система и гражданско самосъзнание; осмисляне на националната културна идентичност чрез опознаване културите на другите народи, връзка с всички учебни предмети. Разучаване на песни, стихове, сцени, гатанки, скоропоговорки и др. Младежка култура. Интереси и хобита. Обществени науки и гражданско образование. Етика и право. Морал и морален избор. Сърдечни отношения. Приятелство, отношения, нравственост. Държава и държавно устройство. Права и задължения. Философски концепции.</p>
<p>Инициативност и предприемачество</p>	<p>Работа в екип и изпълнение на индивидуални задачи, приучаване към спазване на срокове, развиване на новаторско мислене и приемане на нови идеи, връзка с всички учебни предмети.</p>
<p>Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество</p>	<p>Дейности за опознаване на националната култура в контекста на световното и европейското културно наследство, проекти, творчески инициативи, участие в постановки, празници и др., посветени на България и на Китай, и за развиване на креативност, връзка с учебните предмети български език и литература, история и цивилизации, музика и изобразително изкуство. Обучение в приложни изкуства: рязане на хартия, създаване на фенери, маски от Пекинската опера, калиграфия и изобразително изкуство; оригами; игри и др. Развлечения – игри на карти, шах, настолни игри, компютърни игри и др. Разбор на телевизионни предавания.</p>

Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт	Дейности, формиращи навици за природосъобразен и здравословен начин на живот, положително отношение към световното и националното културно наследство, връзка с учебните предмети история и цивилизации и физическо възпитание и спорт; възпитание на състезателен дух и чувство за екипност.
--	---